

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Кафедра загальної педагогіки та дошкільної освіти

Професор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації
проф. Івритюк С. В. *С.В.Івритюк*

Протокол № 2 від «16» жовтня 2019 р.

№25816102019

ОСНОВИ ТА СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ УПРАВЛІННЯ У ДОШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ

**Програма вибіркової дисципліни
підготовки бакалавра**

Спеціальності 012 Дошкільна освіта

Освітня програма Дошкільна освіта

Програма навчальної дисципліни «Основи та сучасні концепції управління у дошкільній освіті»
підготовки бакалавра (заочна форма навчання, на базі молодшого спеціаліста), галузі знань 01 Освіта,
спеціальності 012 Дошкільна освіта, за освітньої програмою Дошкільна освіта

Розробник: канд. пед. наук, доцент кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти **Мельник Ірина
Миколаївна**

Рецензент: канд. пед. наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та педагогіки вищої школи

Петрук В.В.

**Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри загальної педагогіки та
дошкільної освіти**

протокол № 2 від 12 вересня 2019 р.

Завідувач кафедри: _____ проф. **Семенов О.С.**

Програма навчальної дисципліни

схвалена науково-методичною комісією факультету педагогічної освіти та соціальної роботи

протокол № _____ від _____ 2019 р.

Голова науково-методичної

комісії факультету ПО та СР _____ доц. **Антонюк В.З.**

Програма навчальної дисципліни

**схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі
Українки**

протокол № _____ від _____ 2019 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 1.

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Заочна форма навчання	01 Освіта 012 Дошкільна освіта Дошкільна освіта Бакалавр	Вибіркова
		Рік навчання 2
Семестр 3		
Лекції 14 год.		
Практичні заняття – 10 год.		
Самостійна робота 108 год.		
Консультації 18 год.		
Форма контролю: екзамен (3 семестр)		
Кількість годин/кредитів 150/5		
ІНДЗ: <u>немає</u>		

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ

Мета курсу: формування в майбутніх фахівців дошкільної освіти здатності до управління діяльністю ЗДО.

Завдання курсу навчити майбутніх фахівців дошкільної освіти:

- ✓ реалізовувати основні функції управлінського циклу (аналітичну, організаційну, планувальну, функції керівництва та контролю) в процесі управління різними видами діяльності ЗДО (адміністративно-господарчої, освітньої, методичної, інноваційної);
- ✓ забезпечувати діяльність ЗДО в режимі розвитку, а не тільки функціонування;
- ✓ здійснювати підприємницьку діяльність, запроваджувати маркетинг в умовах сучасного ЗДО;
- ✓ забезпечувати діяльність ЗДО як відкритої соціальної системи в умовах сучасного суспільства.

Зміст курсу структурують 2 модулі й 14 послідовних, взаємопов'язаних тем. У першому змістовому модулі розглядаються теоретичні засади управління діяльністю дошкільного навчального закладу; у другому – особливості реалізації функцій управління в галузі дошкільної освіти; в третьому – психолого-педагогічні, соціально-економічні засади управління в галузі дошкільної освіти.

Зміст курсу передбачає проведення лекційних, практичних занять, організацію самостійної роботи студентів. Самостійна робота студентів (вивчення літератури, виконання практичних завдань тощо) спрямована на поглиблене вивчення програмового матеріалу. Контроль за самостійною роботою здійснюється в усіх формах аудиторних занять та в процесі індивідуальної роботи зі студентами.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

Опанувавши курс, студенти повинні володіти такими компетенціями: суттю та особливостями реалізації основних функцій управлінського циклу (аналітичної, організаційної, планувальної, функцій керівництва та контролю) в процесі управління різними видами діяльності ЗДО (адміністративно-господарчої, освітньої, методичної, інноваційної); забезпечення діяльності ЗДО в режимі розвитку, а не тільки функціонування; здійснення підприємницької діяльності, запровадження маркетингу в умовах сучасного ЗДО; забезпечення діяльності ЗДО як відкритої соціальної системи в умовах сучасного суспільства, бути готовими до впровадження інноваційних методик і здійснення особистісно орієнтованого навчання і виховання дітей дошкільного віку.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Структура навчальної дисципліни

Таблиця 2.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекції	Практичні заняття	Сам. роб.	Конс.
Модуль 1. Теоретичні засади управління діяльністю закладу дошкільної освіти					
Тема 1. Теоретичні засади управління в галузі дошкільної освіти	10	1		8	1
Тема 2. Управлінська культура керівника ЗДО як умова якості дошкільної освіти	10	1		8	1
Тема 3. Організаційна функція управлінської діяльності в галузі дошкільної освіти	12	1	2	8	1
Тема 4. Аналіз та планування як управлінські функції у сфері дошкільної освіти	10	1		8	1
Тема 5 Контроль як функція управління ЗДО	10	1		8	1
Тема 6.Управління адміністративно-господарською діяльністю ЗДО	12	1	2	8	1
Тема 7. Управління якістю освіти на сучасному етапі	12	1	2	8	1
Разом за модулем 1	76	7	6	56	7
Модуль 2. Особливості реалізації функцій управління в галузі дошкільної освіти					
Тема 8. Управління інноваційною діяльністю в умовах ЗДО	12	1	2	8	1
Тема 9. Психологічна готовність керівника до управлінської діяльності ЗДО	10	1	1	7	1
Тема 10. Підприємницька діяльність як маркетингова стратегія в галузі дошкільної освіти	10	1		8	1
Тема 11.Управління методичною роботою в ЗДО	10	1	1	7	1
Тема 12 Управління розвитком ЗДО як відкритою системою в умовах сучасного суспільства	9	1		7	1
Тема 13. Гуманізація управління діяльністю ЗДО	11	1		7	3
Тема 14. Використання інформаційних систем в управлінні діяльністю сучасного ЗДО	12	1		8	3
Разом за модулем 2	74	7	4	52	11
Всього годин	150	14	10	108	18

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади управління діяльністю ЗДО		
1	<p>Тема 1. Теоретичні засади управління в галузі дошкільної освіти</p> <p>Програмно-цільовий підхід в управлінні діяльністю дошкільного навчального закладу.</p> <p>Горизонтальний і вертикальний поділ праці в управлінні діяльністю ЗДО. Рівні управління дошкільною освітою: МОН України; обласні, міські, районні відділи дошкільної освіти.</p> <p>Нормативно-правові засади системи освіти дошкільників.. Управління різними типами ЗДО</p>	7
2	<p>Тема 2. Управлінська культури керівника ЗДО як умова якості дошкільної освіти. Творчий пошук альтернативних, інноваційних, особистісно орієнтованих способів реалізації функцій управління (аналітичної, організаційної, планувальної, керувальної, контролюючої) в ЗДО. Забезпечення управлінської діяльності системність, соціальність, науковість, синергетичність, оптимальність результатів, досягнення нових якісних характеристик у розвитку педагогів, педагогічного процесу, фізичному вихованні дітей дошкільного віку.</p>	7
Змістовий модуль 2. Особливості реалізації функцій управління в галузі дошкільної освіти		
3	<p>Тема 3. Організаційна функція управлінської діяльності в галузі дошкільної освіти. Роль організаційної функції в забезпеченні успішної діяльності дошкільного закладу. Створення матеріально-технічних, санітарно-гігієнічних, соціально-педагогічних умов для функціонування та розвитку дитячого садка. Законодавчі, нормативно-правові, інструктивно-методичні документи як умова реалізації організаційної функції. Створення розвивального предметно-ігрового середовища у дошкільному навчальному закладі. Програмно-методичне забезпечення освітнього процесу дошкільного навчального закладу</p>	7
4	<p>Тема 4. Аналіз та планування як управлінські функції у сфері освіти дітей дошкільного віку. Значення планування для забезпечення ефективної діяльності дитячого садка. Здійснення стратегічного планування діяльності дошкільного закладу (педагогічного моделювання; педагогічного проектування й прогнозування; педагогічного конструювання). Створення місії дошкільного навчального закладу. Розробка концепції дошкільного навчального закладу. Розробка річного плану діяльності дошкільного закладу. Складання календарних планів роботи в різних вікових групах. Творчий підхід до вибору форм планування.</p>	7
5	<p>Тема 5. Управлінська функція керування діяльністю ЗДО</p> <p>Прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Попередження та швидке, гнучке розв'язання конфліктних ситуацій. Формування та підвищення юридичної компетентності працівників дошкільного навчального закладу. Мотивація ефективної професійної діяльності співробітників дошкільного навчального закладу, їх саморозвитку, самореалізації. Забезпечення функціонування системи стимулювання якості професійної діяльності співробітників ЗДО.</p>	8
6	<p>Тема 6. Управління адміністративно-господарською діяльністю ЗДО. Планово-фінансова діяльність ЗДО. Створення й удосконалення матеріально-технічної бази, санітарно-гігієнічних умов у ЗДО. Організація харчування дошкільників. Проведення літніх оздоровчих заходів. Підготовка ЗДО до нового навчального року та зимового періоду. Відкриття нових дошкільних закладів. Озеленення та обладнання ігрових і фізкультурних майданчиків. Діловодство в ЗДО</p>	8
7	<p>Тема 7. Управління якістю освіти дітей дошкільного віку</p> <p>Актуальність проблеми управління якістю дошкільної освіти. Сутність змісту понять „якість”, „якість освіти”, „якість дошкільної освіти”. Багатогранність характеристики поняття „якість дошкільної освіти”. Компоненти якості дошкільної освіти. Шляхи досягнення якості дошкільної освіти. Ефективне управління як умова якості дошкільної освіти. Особливості управління якістю дошкільної освіти. Стратегічне планування, програма забезпечення та система моніторингу якості дошкільної освіти. Концепція, модель, критерії ефективності управління якістю дошкільної освіти.</p>	8
8	<p>Тема 8. Управління інноваційною діяльністю в умовах ЗДО. Етапи підготовки й упровадження інноваційної діяльності в ЗДО. Діагностичний етап. Визначення проблеми, обґрунтування її актуальності. Аналіз стану освітнього процесу з проблеми, виявлення протиріч, які необхідно подолати. Визначення джерельної бази. Прогностичний етап. Розробка інноваційного освітнього проекту. Висування мети, завдань, гіпотези інноваційної діяльності. Прогнозування очікуваних результатів, можливих негативних наслідків. Розробка структурної моделі нової технології, компенсаційних механізмів. Упровадження нової технології в педагогічну практику ЗДО</p>	8
9	<p>Тема 9. Психологічна готовність керівника ЗДО до управлінської діяльності</p> <p>Особливості управлінської праці керівника дошкільної освіти. Проблема статі в управлінні. Труднощі, вимоги та обмеження в роботі керівника. Морально-психологічні засади управлінської діяльності. Причини</p>	8

	неетичної поведінки керівника. Етика зовнішніх відносин. Методи морального впливу керівників	
10	Тема 10. Підприємницька діяльність та маркетингова стратегія в галузі дошкільної освіти Переваги й недоліки підприємницької діяльності в освітніх організаціях. Суб'єкт підприємницької діяльності в дошкільній освіті. Складники діяльності підприємця у сфері освіти дошкільників. Чинники, які стримують розвиток підприємницької діяльності в галузі дошкільної освіти. Маркетинг у галузі дошкільної освіти та його призначення. Специфіка маркетингу у сфері освіти дітей дошкільного віку. Оцінювання ринку освітніх послуг у сфері освіти дошкільників. Дослідження положення дошкільного закладу на ринку освітніх послуг. ах економічної свободи	8
11	Тема 11. Управління методичною робота в ЗДО. Методична робота як специфічний вид діяльності з професійного розвитку спеціалістів у галузі дошкільної освіти. Цілі, завдання, зміст, напрями, особливості діяльності методичної служби всіх рівнів системи дошкільної освіти. Основні документи про організацію методичної роботи з педагогічними кадрами в системі освіти дошкільників. Організація методичної служби в дошкільному навчальному закладі. Методичний кабінет дошкільного закладу – центр підвищення кваліфікації педагогів. Етапи роботи над проблемними питаннями в З Д О . Організація вивчення, узагальнення, поширення та впровадження перспективного педагогічного досвіду	8
12	Тема 12. Управління розвитком ЗДО як відкритою системою в умовах сучасного вітчизняного суспільства. Ознаки дошкільного навчального закладу як об'єкта соціального управління (відкритість, нестабільність, взаємозв'язок з іншими установами, громадськими організаціями тощо). Управління розвитком З Д О як відкритої системи в умовах конкретного соціуму. Забезпечення взаємодії ЗДО з органами влади, іншими об'єктами його соціального оточення. Формування позитивної громадської думки щодо діяльності З Д О .	8
13	Тема 13. Гуманізація управління діяльністю дошкільного навчального закладу Гуманістична психологія – основа здійснення освіти дітей дошкільного віку. Розуміння сутності особистості представниками гуманістичної психології. Основні характеристики гуманістичного підходу до управління дошкільною освітою. Особливості здійснення діяльності дошкільного закладу на гуманістичних засадах. Бар'єри на шляху гуманізації управління дошкільною освітою. Головні причини труднощів на шляху гуманізації	8
14	Тема 14. Використання інформаційних систем в управлінні діяльністю З Д О . Ресурси Інтернету в маркетинговій діяльності ЗДО, управлінні його фінансами, персоналом, документообігом. Локальні та регіональні інформаційні мережі в діяльності ЗДО. Взаємозв'язок ЗДО з різними соціальними інститутами за допомогою інформаційних технологій. Безпека інформаційних систем. Етичні аспекти використання інформаційних систем	8
	РАЗОМ	108 годи н

6. ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ

Розподіл балів за формами поточної роботи (**мах = 60 балів для екзамену**) (**мах = 100 балів для заліку**): Дисципліна складається з двох змістових модулів. Тому, підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається з сумарної кількості балів: а) поточне оцінювання з відповідних тем (максимально 40 балів); б) підсумкове оцінювання з відповідних тем (максимально 60 балів) за дві модульні контрольні роботи (максимально по 30 балів).

Таблиця 4.

Поточний контроль (мах = 40 балів)					Модульний контроль (мах = 60 балів)		Загальна кількість балів
Модуль 1					Модуль 2		
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2			МКР 1	МКР 2	100
Т 1	Т 2	Т3	Т4	Т5	30	30	
8	8	8	8	8			

Шкала оцінювання

Таблиця 5.

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Дуже добре	
75 - 81	Добре	
67 -74	Задовільно	
60 - 66	Достатньо	
1 – 59	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

Критерії оцінювання

90-100 балів ("відмінно"). Глибоке оволодіння вузловими питаннями по темах. Системне, усвідомлене використання даної інформації. Встановлення причинно-наслідкових зв'язків між окремими змістовими блоками. Вільна орієнтація і використання необхідного категорійно-понятійного апарату при розкритті проблеми. Мова чітка і логічна. Здатність до аналітико-узагальнюючого викладу питання, вміння формулювати висновки і пропозиції по суті проблеми.

82-89; 75-81 балів ("добре"). В цілому цілісне, усвідомлене оволодіння матеріалом, віднесеним до даного питання. В окремих випадках рівень засвоєння інформації недостатній.

Аргументація при відповідях на питання, логічність і взаємозв'язок у викладі матеріалу дещо занижені. Відчуває труднощі при відповідях на питання, у формулюванні узагальнень і висновків.

67-74; 66-60 балів ("задовільно"). Фрагментарне, несистемне відтворення інформації. Наводить лише окремі складові питання, без необхідного усвідомлення і взаємозв'язку.

59-1 балів ("незадовільно"). Необхідним категорійно-понятійним апаратом не володіє. Робить безуспішні спроби висвітлення питання на репродуктивному, механічному рівні. Не розуміє суті питання, відповідає не по суті.

7. ВИДИ (ФОРМИ) ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ ЗАВДАНЬ

Програмою не передбачене виконання ІНДЗ.

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Довідник керівника дошкільного навчального закладу / авт.-уклад. Н. М. Курочка, А. Д. Середницька. – Х. : Вид-во «Ранок», 2007. – 456 с.
2. Денисенко Н. Ф. Управління системою фізичного виховання дітей у дошкільних навчальних закладах / Н. Ф. Денисенко. – Запоріжжя : ЛППС. Лтд., 2001. – 308 с.
3. Дитячий садок: управління / упоряд. Т. Вороніна. – К. : Ред. загальнопед. газ., 2005. – 128 с.
4. Збірник законодавчих і нормативних актів про дошкільну освіту / упоряд. К. Л. Крутій, Н. В. Погрібняк. – 4-те вид., доп. – Запоріжжя : ТОВ «ЛППС» ЛТД, 2005. – 336 с.
5. Карамушка Л. М. Психологія освітнього менеджменту : навч. посіб. / Л. М. Карамушка – К. : Либідь, 2004. – С. 104 – 125.
6. Крутій К. Л. Управління дошкільним закладом освіти: організація контролю та керівництва / К. Л. Крутій, Н. В. Маковецька. – Запоріжжя : ТОВ «ЛППС», ЛТД, 1999. – 100 с.
7. Крутій К. Л. Моніторинг як сучасний засіб управління якістю освіти в дошкільному навчальному закладі : монографія / К. Л. Крутій. – Запоріжжя : ТОВ «ЛППС» ЛТД, 2006. – 172 с.
8. Крутій К. Л. Управління дошкільним закладом освіти: організація контролю та керівництва / К. Л. Крутій, Н. В. Маковецька. – Запоріжжя : ТОВ «ЛППС», ЛТД, 1999. – 100 с.
9. Методична робота в ДНЗ / упоряд.: Л. А. Швайка. – Х.: Вид. група «Основа», 2007. – 288 с.

10. Психологічні аспекти гуманізації освіти : кн. для вчителя / за ред. Г. О. Балла. – К.; Рівне, 1996. – 128 с.
11. Пономаренко Т. О. Культуровідповідне управління якістю освіти (навчально-методичний посібник) / Т. О. Пономаренко. – Луганськ : Альма-матер, 2006. – 230 с.
12. Пономаренко Т. О. Управління в системі дошкільної освіти (навчальний посібник) : (гриф МОНмолодьспорту України (лист № 1/11-10733 від 23.11.10)). – Краматорськ : КЕГІ, 2012. – 318 с.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Андрушків Б. М. Основи менеджменту / Б. М. Андрушків, О. Є. Кузьмін. – Л.: Світ, 1995. – 296 с.
2. Бондаренко А. К. Заведуючий дошкільним закладом : посібник для зав. дошкільними закладами / А. К. Бондаренко, Л. В. Поздняк, В. И. Шкатулла. – М. : Просвещение, 1984. – 223 с.
3. Близнюк В. Маркетинг в Україні: проблеми становлення та розвитку / В. Близнюк. – 2-е вид., випр. і доп. – К. : ІВЦ «Видавництво «Політехніка», 2004. – 400 с.
4. Керівництво дошкільним навчальним закладом : інформ.-метод. матеріали на допомогу кер. дошк. навч. закл. / упоряд. : Н. Майор, Ю. Манилюк, М. Марусинець, О. Тимофєєва. – Т. : Мандрівець, 2006. – 168 с.
5. Ложкін Г. В. Економічна психологія : навч. посіб. / Г. В. Ложкін, В. В. Спасенніков. – 2-е вид., перероб. і доп. – К. : ВД «Професіонал», 2006. – 400 с.
6. Настільна книга керівника дошкільного навчального закладу : в 2 ч. / упоряд. Н. М. Курочка, Н. В. Омеляненко. – Т. : Мандрівець, 2008 – 7. Ч. 1. – 2008. – 247 с. Ч. 2. – 2008. – 213 с.
7. Орбан-Лембрик Л. Е. Психологія управління : посібник / Л. Е. Орбан-Лембрик. – К.: Академвидав, 2003. – С. 353 – 366.
8. Пономаренко Т. О. Теоретичні засади культуровідповідного управління дошкільною освітою : монографія / Тетяна Олександрівна Пономаренко. – Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2008. – 272 с.
9. Твердохліб М. Г. Інформаційне забезпечення менеджменту: навч. посіб./ М. Г. Твердохліб. – К.: КНЕУ, 2000. – 208 с.
10. Фалюшина Л. И. Управление дошкольным образовательным учреждением. Современный аспект / Л. И. Фалюшина. – М. : Пед. о-во России, 2003. – 80 с.
11. Чумичова Р. М. Управление качеством дошкольного образования / Р. М. Чумичова. – Ростов- н/Д. : Изд-во РГПУ, 2000. – 342 с.